

KEELEVALDKONNA ÜLEVAADE

2018

Peamised trendid ja andmed

- **Põhiseadus sätestab, et Eesti Vabariigi riigikeel on eesti keel**, igapäev on õigus saada eestikeelset õpetust, suhelda riigiasutuste ja kohalike omavalitsustega eesti keeles ning riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste asjaajamiskeel on eesti keel.
- Eesti keelt **emakeelena rääkivaid inimesi** elas 2016. aasta alguses Eestis veidi üle **883 700**.
- Välismaal **eesti keelt õppivate laste arv on viimase seitsme aastaga peaaegu kolmekordistunud** jõudes 3700 lapseni.
- **Eesti keelt õpetatakse 30 väliskõrgkoolis**. Viimastel aastatel on väliskõrgkoolides eesti keel õppivate üliõpilaste arv olnud umbes 950.
- **Igal aastal sooritab eesti keele tasemeeksami ligi 3000 inimest**. Eksameid saab sooritada A2-C1 tasemetel Eestis neli korda aastas, lisaks kaks korda aastas Helsingis B1 ja B2 tasemel.
- **Eestis õpitakse võõrkeeli rohkem kui enamikus teistes EL riikides**. Põhihariduse tasemel on ELis keskmiselt 1,6 ja Eestis keskmiselt 2,0 võõrkeelt õpilase kohta. **Kokku õpitakse Eesti koolides 14 erinevat võõrkeelt**.
- 2014. aastast alates saavad õpilased gümnaasiumi lõpus tasuta sooritada B1- ja B2-tasemel **rahvusvaheliselt tunnustatud võõrkeele eksameid** prantsuse, saksa ja vene keeles. 2019. a kevadest algava pilootprojektiga pakutakse õpilastele võimalust tasuta sooritada *Cambridge English: Advanced* (CAE) eksamit, millega saab tõendada inglise keele C1-taseme keeleoskust.
- „Eesti keeletehnoloogia 2018–2027“ riikliku programmiga toetatakse keeletehnoloogiaalast teadus- ja arendustegevust, et luua uusi eesti keele keeletehnoloogilisi baastehnoloogiaid ja rakendusi ning võtta neid kasutusele võimalikult paljudes valdkondades, nii era-, avalikus kui kolmandas sektoris. **Erilist rõhku pannakse masintõlke, kõnetuvastuse ja kõnesünteesi arendamisele**.

Joonis: Kodukeelest erinevate keelte oskamise osatähtsus

Allikas: Statistikaamet

Eesti keele arengukava 2011–2017 (pikendatud kuni 31.12.2020)

Üldeesmärk: tagada eesti keele kui riigikeele toimimine kõikides eluvaldkondades, eesti keele õpetamine, uurimine, arendamine ja kaitse ning sellega eesti keele säilimine läbi aegade.

Keeleprogramm (arengukava rakendamine)

Meetmed:

1. Eesti keele jätkusuutlikkuse tagamine;
2. Eesti keele õppevõimaluste loomine väliseesti kogukondades ja välismaa kõrgkoolides;
3. Eesti keele kui teise keele õpetamise tagamine ja õppe toetamine;
4. Võõrkeeleoskuse ja mitmekeelsuse toetamine.

Olulisemad mõõdikud	2016	2017	2018	2020 (siht)	Programmi suuremad kulud (2019. a eelarve 4,8 mln)
Uuringus osalejate määr, kes on nõus väitega, et eesti keel on vajalik Eestimaal elamiseks ja töötamiseks (%)	90%	ei mõõdeta	ei mõõdeta	81%	Eesti keele uurimine, keelekogude arendamine ja mainekujundus 2,4 mln
Gümnaasiumihariduse omandanud noorte eesti keele kui emakeele lõpueksamil 80 või enam punkti saanud õpilaste osakaal (%)	18,8%	19,8%	19,6%	20%	Eesti keele õpetamise ja säilitamise toetamine väliseesti kogukondades (<i>Rahvuskaaslaste programm 2014-2020</i>) 831 000 €
Väliseestlaste osalus eesti keele õppes ja päevadel Eestis ja välismaal (inimeste arv aastas)	3736	3819	3823	4400	Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe korraldamine 406 000 €
Eesti keele tasemeeksami sooritanute osakaal eksamil käinutest (%)	55,7%	54,5%	56,4%	55%	Järelevalve teostamine keeleanalüüsi täitmise üle 386 000 €
Võõrkeele riigieksamil ¹ sooritanud noorte osakaal (%), kes on saavutanud võõrkeele riigieksamil vähemalt B2-keeleoskustaseme	49%	63,8%	72%	72%	

1- k.a rahvusvaheliste keeleksamite tulemused

Olulisemad tegevused, arendused või protsessid 2015–2020

2015	2016	2017	2018	2019 siht	2020 siht
<ul style="list-style-type: none"> - Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe ja rahvuskaaslaste programmi tegevuste elluviimine; - Eestikeelsete kõrgkooliõpikute, hõimurahvaste ja eestikeelse terminoloogia-programmi rakendamine; - Üleilmakooli (www.yleilmakool.ee) tegevuste laiendamine. 	<ul style="list-style-type: none"> - Keelehooldesüsteemi arendus; - Võimaluste loomine KOVIDele ja haridusasutustele viia läbi täiendavat eesti keele kui teise keele ja võõrkeeleõpet. 	<ul style="list-style-type: none"> - Eesti keeleseisundi ja keelehoiakute uuringu läbiviimine; - Eesti keele aasta ettevalmistustöödega alustamine; - B1 taseme e-keeleõppekeskkonna loomisega alustamine; - „Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe korraldamise põhimõtted 2018–2027“ ja teadus- ja arendustegevuse programmi „Eesti keele tehnoloogia 2018–2027“ ettevalmistamine. 	<ul style="list-style-type: none"> - Eesti keele arengukava vahearuande koostamine, arengukava pikendamine; - Eesti keelepoliitika põhialuste väljatöötamine; - Terminitöö arendamine; - Eestikeelsete kõrgkooliõpikute loomise ja akadeemilise välisõppe toetamise põhimõtete rakendamine; - Teadus- ja arendustegevuse programmi „Eesti keel ja kultuurimälu II (2014–2018)“ jätkuprogrammi ettevalmistamine. 	<ul style="list-style-type: none"> - B1 taseme e-keeleõppekeskkonna valmimine; - Eesti keelepoliitika põhialuste kinnitamine; - Eesti keele aasta tähistamine; - Uue rahvuskaaslaste programmi ette valmistamine; - Euroopa Nõukogu Euroopa keeleõppe raamdokumendi sõsarväljaande tõlke valmimine. 	<ul style="list-style-type: none"> - Eesti keelepoliitika põhialuste rakendamine; - B2 taseme e-keeleõppekeskkonna loomise alustamine.

Peamised õigusaktid ja dokumendid

<ul style="list-style-type: none"> * Eesti keele arengukava 2011–2017 (pikendatud kuni 31.12.2020) * Eesti elukestva õppe strateegia 2020 	<ul style="list-style-type: none"> * Eesti Vabariigi põhiseadus * Keeleseadus * Eesti Vabariigi Haridusseadus * Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded 	<ul style="list-style-type: none"> * Keeleprogramm * Digipöörde programm * Eesti keele tehnoloogia programm 2018–2027 * Rahvuskaaslaste programm 2014–2020 * Eestikeelsete kõrgkooliõpikute loomise toetamise põhimõtted 2018–2027 * Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe korraldamise põhimõtted 2018–2027 * Teadus- ja arendustegevuse programm „Eesti keele tehnoloogia 2018–2027“ * Hõimurahvaste programm 2015–2019 (2020) 	<ul style="list-style-type: none"> * Euroopa Keeleõppe raamdokument * Strateegiline raamistik Haridus ja koolitus 2020 * Nõukogu soovitus tervikliku lähenemisviisi kohta keelte õpetamises ja õppimises * Nõukogu soovitus võtmepeädevuste kohta elukestvas õppes
---	--	---	--

Peamised rollid ja koostöö

<p>HTM</p> <p>Keelepoliitilise õigusruumi arendamine, keelepoliitika rakendamiseks rahaliste vahendite kavandamine, järelevalve halduslepingute täitmise üle, keelevaldkonna seisundi ja arengu hindamine, keelepoliitika arengusuundade määramine ning nende elluviimise toetamine</p>	<p>KUM</p> <p>eesti keele piirkondlike erikujude (murrete) kasutamine ja säilitamine kultuuriväärtusena; lõimimine, mitmekultuurilisus</p>	<p>SOM</p> <p>tööhõive ja tööturupoliitikate edendamine; viipekeele ja keeleliste erivajadustega inimeste keelekasutuse toetamine</p>	<p>EESTI KEELE INSTITUUT</p> <p>Eesti keele säilimisele läbi aegade kaasa aitamine; eestikeelse terminoloogia arendamine; tänapäeva eesti keele, eesti keele ajaloo, murrete ja soome-ugri sugulaskeelte uurimine; eestikeelse kõnesünteesi arendamine; koolitused keeleõpetajatele, tõlkijatele ja ametnikele; tarkvara, keelekogud, sõnaraamatud</p>	
	<p>JUM</p> <p>õiguskeele areng, kinnipeatavate riigikeele õppe tagamine</p>	<p>SA ARCHIMEDES</p> <p>Erinevate keelevaldkonna programmide elluviimine; Erasmus + jm rahvusvahelised programmid</p>	<p>KEELE-INSPEKTSIOON</p> <p>Keelekursuste kvaliteedi hindamine; riiklik- ja haldusjärelevalve keeleseaduse täitmise üle, nõustamised</p>	<p>PEAMISED KOOSTÖÖPARTNERID</p> <p>Eesti keelenõukogu Emakeele Selts Eesti Emakeeleõpetajate Selts Eesti Võõrkeeleõpetajate Liit Eestikeelse Hariduse Selts Eesti Instituut saatkondade juures tegutsevad kultuuriinstituudid</p>
	<p>SIM</p> <p>uussisserändajate tugi võrgustiku töös osalemine ja keeleõpe; kodakondsuse nõuded; nimekorraldus</p>	<p>SA INNOVE</p> <p>Eesti keele tasemeeksamite koostamine, korraldamine ja arendus; toetuste rakendusüksus</p>		

Peamised uuringud ja seire

- Eesti keeleseisundi uuring 2017
- Keelehoiakute uuring 2017